

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota Toplantısı II, Puruli Kültür Sanat Derneği tarafından **Avrupa Birliği Sivil Toplum Destek Programı III. Dönem** kapsamında yürütülen **Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi*** kapsamında 11 Mayıs 2022 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantıya resmi kurumlardan, filmlerin erişilebilirliği için faaliyet gösteren kurumlardan ve TBMM’den temsilcilerin yanı sıra film yapımcılarının da içinde olduğu **13 kişi** katıldı.

Sunum:

Döngüyü Kırma - Erişilebilir Sinema Projesi Koordinatörü **Ezgi Yalınalp** katılımcılara, zaman ayırıp toplantıya katıldıkları için teşekkür etti.

Ezgi Yalınalp, içinde bulunulan haftanın **Engelliler Haftası** olduğunu, bu bağlamda toplantının daha da anlamlı bir hale geldiğini belirtti. Kültür-sanata erişimin bir hak olduğunu ve kültür-sanata erişimde herkes için eşit koşulların yaratılması gerektiğini düşündüklerini ekleyip **BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi**’ndeki “Herkes, topluluğun kültürel yaşamına özgürce katılma, sanattan yararlanma ve bilimsel gelişmeye katılarak onun yararlarını paylaşma hakkına sahiptir.” açıklamasının yer aldığı **Madde 27**’nin altını **Puruli Kültür Sanat** olarak çizmek istediklerine dikkat çekti. Ayrıca kültür-sanata erişimin, tarafların ortaklaşa inisiyatifi ile mümkün olduğuna inandıklarını ve bu toplantının da bu inisiyatifi ortaya koymak için bir adım olacağını umduklarını aktardı.

Engelliler Haftası bağlamında **#SinemayaErişimHaktır** ve **#SinemadaÖzgünTemsil** hashtagleriyle hem sinemaya erişimin bir hak olduğunu hem de sinemadaki engelli temsillerinin de özgün olması gerektiğinin altını çizmeye çalıştıklarını paylaşıp, katılımcıların da desteğiyle çok mutlu olacaklarını ifade etti.

Ezgi Yalınalp aynı zamanda **Engelsiz Filmler Festivali** yönetmenliğini yürüttüğünü ekleyerek kendini betimledi. Proje ekibinin diğer üyelerinden Proje Asistanı **Esra Uz**, Kampanya ve Networking Koordinatörü **Serhat Sezgin** ve **Puruli Kültür Sanat Derneği** Yönetim Kurulu Üyesi **Emrah Kalan** da kendilerini tanıtıp betimlediler.

Ezgi Yalınalp, **Puruli Kültür Sanat** olarak 9 senedir **Engelsiz Filmler Festivali**’nin organizasyonunu yürüttüklerini, festivali 2013’ten beri, herkesin eşit koşullar altında takip edebildiği, erişilebilir bir film festivali olarak tasarlayıp hayata geçirdiklerini belirtti. Yine bu amaçla güncel sinemayı göremeyenler ve duymayanlar için erişilebilir

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

hale getirip, erişilebilir mekanlarda gösterdiklerini ve festivalin diğer bileşenlerinin de (web sitesi, iletişim kanalları, mekanlar, filmler vb.) erişilebilir olmasına özen gösterdiklerini vurguladı.

Ezgi Yalınalp, Puruli Kültür Sanat olarak 9 yıldır düzenledikleri, erişilebilir bir film festivali olan **Engelsiz Filmler Festivali**’nden edindikleri deneyimin kendilerini sinemaya erişim konusunda yepyeni bir projeye, **Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema Projesi**’ne taşıdığından bahsetti. Festival deneyimleri boyunca alandaki gerekliliklerin ne olduğuna, seyircilerin nelere ihtiyacı olduğuna, engellilerin neden sinemaya gidemediklerine dair fikirlerinin oluştuğunu ekledi.

Ezgi Yalınalp, Puruli Kültür Sanat Derneği olarak bu projeyi **Avrupa Birliği**’nin finansal desteğiyle gerçekleştirdiklerini, 1,5 yıllık uzun bir başvuru sürecinin ardından hibe almaya hak kazandıklarını, **AB Başkanlığı** tarafından uygulanan **Sivil Toplum Destek Programı Üçüncü Dönem** kapsamında Nisan 2021’de başladıkları projenin 2022 Haziran ayında sonlanacağını belirtti.

Proje Ortakları:

Projenin 2019 yılında **Puruli Kültür Sanat**’ın kurucusu olduğu **Be In! - Erişilebilir Festivaller Ağı** üyelerinin katkıları ile yürütüldüğüne değinen **Ezgi Yalınalp**, Polonya, İngiltere, Almanya, Belçika ve İspanya’da erişilebilir film festivalleri düzenleyen kurumların da bu projenin bir parçası olduğunu belirtti (iki hafta öncesinde yine aynı mekanda, erişilebilir mekanların (sinemanın) nasıl olması gerektiği üzerine bir atölye çalışması yaptıklarını da aktardı). Çeşitli lobi faaliyetleri, atölye, raporlama, kamu spotu, anket gibi birbirinden farklı pek çok faaliyet ve çıktı olduğunu, dileyenlerin **Puruli Kültür Sanat** web sitesinden detaylı bilgileri edinebileceğinden bahsetti:

“Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema Projesi”nin Amacı:

Ezgi Yalınalp, Döngüyü KırmaK: Erişilebilir Sinema başlıklı projenin 15 aylık uygulama dönemi boyunca, sinema ve erişilebilirlik alanında çalışan tarafları bir araya getirerek, engelli kişilerin hangi nedenlerle sinemaya erişemediklerini ortaya koymayı ve bu sorunlara farklı çözümler üretmeyi amaçladıklarını belirtip, engelli bireylerin sinemadaki temsillerini güçlendirmek ve Türkiye’de erişilebilir kültürel etkinlikler düzenleyen kurumlar arasındaki işbirliğini artırmanın da projenin hedefleri arasında olduğuna değindi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

“Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi”nin Faaliyet ve Çıktıları:

- **Sinemaya Eşit Erişim Atölyesi** gerçekleştirdiklerini,
- Sinemalardaki **Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota** uygulanmasına yönelik bir kitapçık hazırladıklarını ve bu uygulamayı tanıttıkları bir toplantı düzenlediklerini,
- **Kültüre Erişim Platformu**’nu kurarak kurumlar arası işbirliğini geliştirmeye yönelik adımlar attıklarını,
- Kültüre erişim hakkıyla ilgili soru önergesi hazırlayarak TBMM’ye sunduklarını,
- Engellilerin özgün ve gerçekçi olarak temsil edildiği filmlerden bir seçki hazırlayarak bu seçkiyi erişilebilir olarak gösterdiklerini,
- Proje faaliyetlerinin tanıtımı için çok sayıda resmi kurumla ağ geliştirme ziyaretleri gerçekleştirdiklerini,
- Projenin raporlama, kamu spotu, anket çalışması gibi çıktıları da olduğunu sıraladı.

Ezgi Yalınalp, çok yoğun bir 13 ayı arkalarında bıraktıklarını, toplantıda bulunan herkesin bu faaliyet ve çıktılarda emeği geçtiğini, o yüzden herkese bir kez daha teşekkür ettiğini vurguladı.

Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota Uygulaması Toplantısı’nın projenin ikinci fiziksel buluşması olduğunu ve öncelikle erişilebilir gösterim kavramını biraz açmak istediğini belirten **Ezgi Yalınalp**, “Erişilebilir Gösterim” derken temel olarak görme, işitme ve ortopedik engeli olan seyircilerin ihtiyaçlarını gözettiklerini, filmlerde görmeyenler için sesli betimleme, duymayanlar için ise ayrıntılı altyazı ya da işaret dili çevirisi bulunması gerektiğini vurguladı. Gösterimlerin ise erişilebilir mekanlarda yapılması gerektiğini ekledi. Erişilebilir film gösteriminin çok boyutlu bir kavram olduğunu; filmleri, mekanları kapsadığı gibi, filmlerin duyurusu için kullanılan iletişim kanallarını da kapsadığını paylaştı. Fakat erişilebilir gösterim kavramı ile öncelikli olarak filmlerin ve mekanların erişilebilirliğini kastettiklerinin altını çizdi.

Ezgi Yalınalp, bu toplantıda erişilebilir gösterimlerin yaygınlaşması için (yasal ya da teşvik edici) ne tür uygulamalar geliştirilebileceğini konuşacaklarına vurgu yaptı.

Tanışma:

Katılımcılar çalışma alanlarından, kurumlarından bahsedip kısaca kendilerini tanıttılar ve betimlediler. Diğer katılımcıları selamladılar.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota Uygulaması Toplantısı'nın İlk Ayağına Dair Bilgilendirme:

Esra Uz, Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota Toplantısı'nın birincisinin, Puruli Kültür Sanat Derneği tarafından Avrupa Birliği Sivil Toplum Destek Programı III. Dönem kapsamında yürütülen Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesinin bir parçası olarak **30 Kasım 2021** tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildiğini, toplantıya kamu kurumları ile sinema ve erişilebilirlik alanında faaliyet gösteren kurumları temsilen **30 kişinin** katıldığını, katılımcılar arasında; siyasi parti temsilcileri, yapımcılar, sinema salonu sahipleri, Telif Hakları Genel Müdürlüğü, Sinema Genel Müdürlüğü, Erişilebilirlik Daire Başkanlığı ve alanda çalışan engelli STK'larından temsilcilerin yer aldığını aktardı.

Görme, işitme ya da ortopedik engeli bulunan kişiler için sinemaya erişim koşullarının iyileştirilmesinin, alandaki aktörlerin bir arada hareket etmesi ile mümkün olabileceğini vurgulayan bu toplantı ile, aktörleri bir araya getirerek bir köprü görevi görmeyi ve tarafların birbirlerini dinlemesini sağlamayı amaçladıklarını dile getiren **Esra Uz**, 30 Kasım'da gerçekleştirdikleri bu toplantıda, sinemaya erişime dair yaşanan sorunları tespit etmek amacıyla yaptıkları anket çalışmasının sonuçlarından bahsettiklerini ekledi.

Esra Uz, toplantının ilk bölümünde, sinemaya erişim kapsamında Türkiye'deki mevcut durum ve düzenlemelerden ve sinemaya erişim konusunda resmi kurumlar, STÖ'ler ve özel sektörün ne gibi uygulamalara sahip olduklarından bahsettiklerini aktardı.

Esra Uz, toplantının ikinci bölümünde ise;

- Mevcut durumdan hareketle neler yapılabileceğine,
- Sektör bileşenlerinin birlikte nasıl hareket edebileceğine
- Hangi çözümlerin nasıl uygulanabileceğine

cevap arandığını belirtti.

Ayrıca toplantıda, proje kapsamında hazırlanan [Erişilebilir Mekan Sertifikasına Dair Avrupadaki İyi Uygulama Örnekleri Raporu](#)ndan örnekler paylaştıklarını aktardı.

Esra Uz, Puruli Kültür Sanat olarak çözüme dair önerilerini paylaştıklarını ve katılımcılardan bu önerilere yönelik öneri ve yorumlarını aldıklarını paylaştı.

Ardından **Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota Uygulaması Tanıtım Videosu'nun** erişilebilir versiyonu gösterildi.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Uzman Sunumları:

Marakeş Anlaşması'na Dair Bilgilendirme - Belgin Aslan:

- Marakeş Anlaşması'nın kısıtlı bir alanı düzenlediğini, yayınlanmış eser, yani kitap, notasyon ve illüstrasyon amaçlı yapılmış çizimleri kapsadığını,
- Sözleşmenin 2013 yılında kabul edildiğini ve ilk parafleyen ülkelerden birinin Türkiye olduğunu, Dışişleri Bakanlığı'nın Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'ne notayı iletme aşamasında olduğunu sonrasında da iç hukukuna aktaran ülkelerden birinin de Türkiye olacağını,
- Telif hakları gibi ticari bir hakkın ilk kez insan hakları perspektifinde bu sözleşmede ele alındığını ve 2016'da yürürlüğe girdiğini,
- Türkiye'deki Telif Hakları Yasası'nın EK-11 maddesinde, ders kitapları dahil tüm yazılı eserlere engelli bir bireyin piyasadan ulaşamaması durumunda, eser sahibinden ya da yayınevinden izin almadan bir vakıf ya da dernek tarafından çoğaltılmasını talep edebildiğini,
- Marakeş Anlaşması'nın farklı ülkelerdeki farklı düzenlemelere bir standart getirdiğini,
- Anlaşmadaki **Yararlanıcı Kişi** kavramının duyu organlarından bağımsız olarak herhangi bir sebepten dolayı, basılı bir materyali okuyamayan herkesi kapsadığını,
- Anlaşmadaki **Yetkili Kuruluş** kavramının, Bakanlığın erişilebilir kopyaları üretmeleri konusunda yetkili kıldığı vakıf ve dernekleri kapsadığını,
- **Erişilebilir Format Kopya**'nın ise; herhangi bir birey, herhangi bir engele takılmadan basılı bir yayına nasıl ulaşıyorsa, engelli bir bireyin de aynı esere sorunsuz bir şekilde ulaşabilmesi için ve algılayabilmesi için yapılan tüm teknik değişiklikleri içeren kopyaları kapsadığını, bu kopyayı üretirken de yayınevi ve eser sahibinden izin almak gerekmediğini,
- Sözleşmenin aynı zamanda **Sınırötesi Değişimi** de sağladığını, yani dünyadaki tüm **Erişilebilir Format Kopya**'ların ülkeler arası değişime açık olduğunu, bu organizasyonu da **Accessible Books Consortium (ABC)**'un yürüttüğünü,
- Sözleşme iç hukuka aktarıldıktan sonra da T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığının **Yetkili Kuruluşları** belirleyeceğini, gerekirse eğitimler düzenleyeceğini,
- Sözleşmenin yayınlanmış eserleri kapsadığını, sinema alanında da fikir alışverişi yapmaya vesile olabileceğini belirtti.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Erişilebilirlik Uygulamalarının Kısa Tarihçesi Ve Sinema Eserlerinde Yasal Olarak Uygulanabilirliği - Olgun Yılmaz:

- Türkiye’de sesli betimleme çalışmalarının 2006’da Boğaziçi Üniversitesinde ve Engelsiz Erişim Derneği çatısı altında başladığını,
- İlk olarak da Umut Aral’ın yönettiği **Çarpışma** isimli kısa filmine sesli betimleme uygulandığını,
- 2010 yılında **Sesli Betimleme Derneği’nin (Sebeder)** kurulduğunu,
- Türkiye’deki sesli betimleme ivmesinin, Nisan 2011’de **Sebeder’in Kanal D’deki Öyle Bir Geçer Zaman Ki** dizisinin 64. Bölümüne sesli betimleme yapmasıyla hızlandığını,
- 2012’de ise **TRT’nin** sesli betimleme çalışmalarına başladığını, sonrasında ise **TRT-1’in** kendi bünyesinde yayımlanan tüm dizilere sesli betimleme zorunluluğu getirdiğini, engelsiz biriminin kurulması ve **TRT Çocuk** programlarının da erişilebilir olmasıyla sürecin devam ettiğini,
- **Sebeder** olarak hem işitme hem de görme engellilerle ilgili çalıştaylar yaptıklarını, bu çalıştaylarda kullandıkları altyazıların Türk Dil Kurumunun kullandığı İstanbul Türkçesi ile olması gerektiği sonucuna ulaştıklarını, bölge ağızlarıyla yazılan altyazılara işitme engelli izleyicilerin, tam anlayamadıkları için tepki gösterdiğini, hatta kullanılan devrik cümleleri de düzelterek altyazıya aktardıklarını,
- **Sebeder** olarak ayrıntılı altyazı kılavuzu hazırladıklarını ve bu kılavuzu **TRT’nin** hizmet aldığı tüm yapımcılara gönderip standart olarak kabul ettiğini,
- İlk kez ve hala, sadece **Digiturk** platformunda herkesle birlikte aynı anda televizyonda film izlemenin mümkün olduğunu,
- 5378 sayılı Engelliler Kanunu’nun 14. Maddesine sesli betimleme kavramının girmesini sağladıklarını, bu maddeyle Kültür ve Milli Eğitim Bakanlıklarına, yaptıkları ve ürettikleri eserlerin sesli betimleme, işaret dili ve altyazı ile yapılması zorunluluğu getirildiğini,
- 5378 sayılı Engelliler Kanunu’nun 51. Maddesiyle de kamu alanlarının erişilebilirliği kavramının, internet sayfaları, genel yayınlar, sosyal medya vb. ile daha da genişlediğini,
- 2022’de 10. kez düzenlenecek olan **Engelsiz Filmler Festivali’nin**, sadece 2021’deki gösterimleriyle 24000 izleyiciye ulaşmalarıyla sinemada erişilebilirliğin farkındalığını yarattıklarını,
- Sinema salonlarında, sesli betimlemenin izlenen filmle senkronize bir şekilde görme engelli izleyiciye verilebilmesinin montaj maliyetlerini ucuzlattığını, hayallerinin; Kültür Bakanlığı’nın da desteğiyle ulusal bir mobil uygulama yapıp, bu uygulamayı kullanan her görme engelli izleyicinin, filmi nerede izliyor olursa olsun sesli betimlemeden yararlanabilmesi olduğunu,
- Turkcell Hayal Ortağım mobil uygulamasıyla sinema salonlarında sesli betimlemeyle film izlemenin mümkün olduğunu,

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

- Sebeder olarak yaklaşık 2500 kütüphane üyeleri olduğunu, telif hakkı olmayan ya da herkese açık olan filmler için kendi yaptıkları sesli betimleme dosyalarını bu üyelerle paylaştıklarını,
- Yaklaşık 3000 filmi erişilebilir hale getirdiklerini ve engelli raporu ve şifresi olan üyeleriyle sesli betimleme dosyalarını paylaştıklarını,
- Sesli betimleme ve ayrıntılı altyazı çalışmalarının hukuki boyutu özel olarak mevzuatta düzenlenmediğini,
- Amerikan film şirketlerinin Marakeş Anlaşması'na dahil olmadığını,
- Kültür Bakanlığının hazırladığı yeni telif yasasında bu hususun Marakeş Anlaşması'ndan daha geniş düzenlendiğini, sesli betimleme ve ayrıntılı altyazının da bu yasa dahilinde değerlendirildiğini,
- 5378 sayılı Engelliler Kanunu'nun 14. Maddesini Kültür Bakanlığının henüz uygulamaya başlamadığını,
- Taleplerinin; Kültür Bakanlığının desteklediği ya da desteklemediği her filme erişilebilirlik desteğini koymaları olduğunu,
- Yayın organlarının yapımlarının erişilebilir olması konusunda Sebeder olarak 2015 yılında bir çalışma başlattıklarını, daha sonra RTÜK ile birlikte geniş planlı bir çalıştay yaptıklarını, 2020 yılının Nisan ayında RTÜK, yayınların engellilerin erişimine uygun hale getirilmesine ilişkin bir yönetmeliği yayımlayarak, yayıncı kuruluşlara yayınlarının belli oranlarını erişilebilir hale getirmeleri konusunda yükümlülük yüklediğini ayrıca erişilebilir yayınların zaman dilimleri gibi ayrıntıları da belirlediğini,
- Bu yönetmelik sonrasında bazı yayınların erişilebilir olduğunu ama sürecin yavaş ilerlediğini belirtti.

RTÜK tarafından yayınlanan Sağırların, İşitme ve Görme Engellilerin Yayın Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Hakkında Bilgilendirme – Feyza Gizligider:

- 6112 sayılı RTÜK kanununda, engelsiz erişim konusunda RTÜK'ün rolünün teşvik etmek olduğunu,
- Engellilerin medyadaki temsillerinin şikayet süreciyle işlediğini,
- Engelli derneklerinin erişilebilirlik konusunda bakış farklılıklarına sahip olduklarını, TV kanallarının ise sadece izlenme oranları çerçevesinde baktıklarını,
- Engelli dernekleri ve TV kanallarını bir araya getirmek için bir çalıştay kararı aldıklarını,
- 2019'daki çalıştayda (**Sağırların, İşitme ve Görme Engellilerin Görsel-İşitsel Medya Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesi Çalıştayı**), işaret dili, ayrıntılı altyazı ve sesli betimleme olmak üzere üç ayrı komisyon oluşturulduğunu, çalıştaya; 15 medya hizmet sağlayıcısından temsilcilerin, akademisyenlerin, 13 sivil toplum kuruluşundan (engelli dernekleri) temsilcilerin, Aile Bakanlığından

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

8 kişinin, teknik konular için de TÜBİTAK'tan 2 ve TÜRKSAT'tan 1 personelin katıldığını,

- TV kanallarının erişilebilir yayın için imkanları olduğunu fakat farkındalıklarının eksik olduğunu,
- Çalıştayın kurumlar arası empati kurulmasına da vesile olduğunu,
- Sağır sözcüğünün yönetmelikte (**Sağırkların, İşitme Ve Görme Engellilerin Yayın Hizmetlerine Erişiminin İyileştirilmesine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**) yer alması için farklı ülkelerde çıkan yönetmeliklerden çeviriler yapıp dosya oluşturdıklarını ve sonunda kabul ettirdiklerini,
- Tüm televizyonların genel yayın yönetmenlerini, Dolmabahçe'de yaptıkları toplantıyla, bildiri metni ve çıkacak yönetmelikten haberdar ettiklerini,
- İlk 6 ay için %10,
- 2 yıl sonunda %25,
- 5 yıl yılın sonunda %45 erişilebilir yayın hedeflediklerini,
- En çok dirençle sesli betimleme kısmında karşılaştıklarını fakat aynı yayında gerçekleştirilen her erişilebilirlik yöntemini ayrı ayrı yayın süresinden sayarak teşvik ettiklerini,
- 02:00 ve 06:00 saatleri arasındaki yayınları, ana haberleri, reklamları ve kamu spotlarını dahil etmediklerini, aslında 5 yılın sonunda hedeflenen erişilebilir yayın oranının neredeyse %80'lere tekabül ettiğini,
- Yayıncı kuruluşların her ay erişilebilir yayın dökümlerini **RTÜK**'e gönderdiklerini fakat bu raporlara gelen şikayetler üzerine baktıklarını,
- Tüm şikayetlerin **RTÜK** ile aynı anda TV kanallarına da gittiğini,
- Yönetmeliğin yayımlandığı tarih olan Ekim 2019'dan bugüne kadar **RTÜK**'e erişilebilirlik ve engellilerin temsiliyle ilgili toplam 12 şikayet geldiğini, bu şikayetlerden birinin sesli betimlemeyle, birinin de işaret diliyle ilgili olduğunu,
- 5 yılın sonunda TV yayınlarındaki erişilebilirlik hedeflerine ulaşacaklarından ümitli olduklarını ve gelecekte erişimle ilgili hayal ettiği noktanın da bir arada, aynı anda ve aynı mekanda izlemenin gerçekleşmesi olduğunu belirtti.

Funda Özyurt Argun: Erişilebilirlik uygulamalarının yaygınlaşmasında talebin çok önemli olduğunu, engelli derneklerinin, taleplerin görünür bir şekilde dile getirilmesine öncelik vermeleri gerektiğini vurguladı.

Çözüm Önerilerine Dair Tartışmalar:

Ezgi Yalınalp, mekanların erişilebilirliği ile ilgili olarak Türkiye'de yasal çerçeveyi oluşturan Engelliler Hakkında Kanun'un **1 Temmuz 2005** tarihinde kabul edildiğini, bu kanunla tüm kamu kurum ve kuruluşlarının 7 yıl içinde engelliler için erişilebilir hale getirilmesine karar verildiğini ancak bu hükmün çeşitli gerekçelerle ertelendiğini ve erişilebilirlik düzenlemesinin 16 yıldır hayata geçirilmediğini paylaştı. Filmlerin erişilebilirliği ile ilgili ise herhangi bir yasal mevzuat bulunmadığını aktardı. Kültür

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

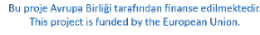
Bakanlığı'nın birkaç yıl öncesine kadar uyguladığı, desteklediği filmlerdeki erişilebilirliği zorunlu kılmasıyla ilgili olan maddenin ise uygulanmadığını ekledi.

Gönül Moroğlu: Maddenin geçerliliğinin devam ettiğini, hatta hazırlanan DCP'nin erişilebilir olan ikinci kopyasının tesliminin de zorunlu olduğunu ve yapımcıların da maliyet dosyalarında erişilebilirlik uygulamalarını bütçelendirdiklerini belirtti. Bakanlığın ise bu kopyaları yaptığı hiçbir etkinlikte gösterime sunmadığının altını çizdi. Erişilebilir kopyanın teslim süresinin de filmin vizyona girmesinden 6 ay sonra olduğuna dikkat çekti. Yapımcıların ise ödemelerini almak için mecburiyetten teslim ettiklerini ekledi.

Ezgi Yalınalp, yapımcıların bu konudaki farkındalıklarını artırmak için neler yapılabileceği sorusunu yöneltti.

Helün Fırat: Yapımcıların engellileri neden **potansiyel izleyici** olarak görmediklerini ve bunun önündeki engellerin neler olduğu sorusunu ekledi. **Kültür tüketiminin** de bir kültür olduğunu ve bu kültürün oluşturulması gerektiğini vurguladı. Türkiye'de erişilebilirlik alanında çok ciddi raporlamaların yapıldığını fakat hayata geçmediğini ve kağıt üzerinde kaldığını haliyle yaptırımlarda ve uygulayanlarda bir eksiklik olduğunu, sivil toplumun da içinde olduğu bir yönetim biçimiyle sorunları çözmek gerektiğini belirtti. Ayrıca sinemanın izleyiciye ulaşması hususunda **altyapıyı sağlayacak desteklerin** verilmesi gerekliliğine de dikkat çekti.

Musa Piroğlu: Devletin elinde engellilere dair yeterince kayıt bulunmadığını, engellilerin sosyal ve siyasal hayata, üretime katılma oranlarının çok düşük olduğunu haliyle sanatsal etkinliklere katılamamanın yanı sıra haberdar olmaktan da uzak olduklarını belirtti. Engellilerin sanata erişimi gibi **kamusal hizmet** olması gereken bir alanın özel sektör üzerinden tartışıldığına dikkat çekti. Ayrıca engellilerin kültür-sanat sektöründe **edilgen ve alıcı** konumda olduklarını, üretim alanlarında nasıl **istihdam** edilecekleri üzerine bir gündem olmadığını vurguladı. Yükünü kamunun üstlenmesi gereken sanatsal alanların tamamının özel sektöre devredilmiş olmasının ticari kaygıları doğurduğunu, ticari kaygılar ön planda olunca da ek harcamaların yük olarak görüldüğünü belirtti. Kamunun bu alanda sorumluluk alması ve **yasal yaptırımların** uygulanması gerektiğinin altını çizdi. Tüm eserlerin erişilebilir olması gerektiğini, maddi yetersizliklerin olması durumunda da maliyetleri kamunun üstlenmesi gerektiğini, **tüm sanatsal ve bilimsel üretim alanlarının erişilebilir olması gerektiğini** ve her şeyden önce engellilerin toplumsal hayata katılımının sağlanması gerektiğini belirtti. Tüm bu alanlarda sorumluluğun yerel yönetimlere devredilmesinin, engellilerin derin yoksunluklarının ve izolasyonlarının kırılmasının önemine değindi. Engellilerin birçoğunun varoşlarda yaşadığını ve kültür-sanat etkinliklerini kentin varoşlarına kaydırılması gerektiğini ekledi. Salonların erişilebilirliği için yeniden dizaynından, üretimdeki engelli istihdamına kadar **konunun bir bütün olduğunu** ve

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Umut Eğitimci: Bağımsız film yapmanın çok zor olduğu bir dönemde olduklarını, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı desteğinin bir film bütçesi için yeterli olmadığını, engelli olmayan izleyicilerin bile salonlara gitmediğini, sinemaya olan talebin artırılması gerektiğini, kazanca göre ters orantılı bir **teşvik sistemi** olması gerektiğini belirtti.

Gönül Moroğlu: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün, **tüm sinema meslek örgütlerinin katıldığı bir çalıştay** yapması gerekliliğini vurguladı.

Helün Fırat: Hak savunuculuğu açısından, çok sayıdaki meslek örgütlerinin birleşmesi gerektiğinin altını çizdi.

Olgun Yılmaz: Turkcell Hayal Ortağım'ın yapımcılardan herhangi bir ücret istemeden sesli betimleme yaptığını, buna rağmen bazı yapımcıların çeşitli kaygılarla buna izin vermediğini aktararak yapımcıların duyarlılığının önemine dikkat çekti.

Esra Uz: Engellilerin, sinema salonlarına fiziksel ulaşımında çok fazla sorunla karşılaştıklarını, bu yüzden salonlara gitmekten vazgeçebildiklerini ve dijital platformları tercih ettiklerini ifade etti. Kültür Bakanlığının erişilebilir filmlerin yer aldığı **dijital bir platform** kurmasını bir öneri olarak sundu.

Göksel Gülensoy: Ticari amaç güden ve idealist olmak üzere iki tip yapımcı olduğunu, erişilebilirlik alanında **idealist yapımcılarla** yola çıkılması gerektiğini, ödül alan erişilebilir bir filmin daha çok ses getireceğini, çok salonlu sinemalarda bir salonun erişilebilirlik uygulaması olan filmlere tahsis edilmesi gerektiğini, böylece yapımcıların da engelli izleyici potansiyelinin farkına varacaklarını belirtti.

Öneriler:

- Engelli izleyicilerin, filmleri sinema salonu ya da herhangi bir yerde izlemelerine erişilebilirlik desteği sağlayacak ulusal bir erişilebilirlik uygulaması geliştirilmesi.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün, desteklediği filmlerle yaptığı sözleşmedeki maddenin uygulanması.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün, sinema meslek örgütleri, yapımcılar, engelli dernekleri ve sinema izleyicilerinin katıldığı bir erişilebilirlik çalıştay yapması.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığında destek alan yapımcıların, erişilebilir kopyayı eş zamanlı olarak teslim etmeleri, gösterime sokmaları ve sesli betimleme dosyasını, geliştirilecek olan ulusal erişilebilirlik uygulaması veri tabanına yüklemesi.
- Dijital platformların sinema salonlarındaki izleyici sayısını negatif etkilemesi fakat sinema salonlarının da birer sosyal uzlaşma mekanı olmasından yola

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

çıkarak, sinema salonlarındaki izleyici sayısını artıracak stratejilerin geliştirilmesi.

- Kültür Şûrası'nda "Engelsiz Sanat" konusunun gündeme alınması için baskı oluşturmak.
- Gösterimlerin ve yayınların öncesinde engelli izleyicileri yapımların erişilebilir olduğuna dair bilgilendirmek.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün erişilebilir filmleri Milli Kütüphane arşivine yüklemesi.

Öneriler sıralandıktan sonra, son olarak **Ezgi Yalınalp**, tüm katılımcılara teşekkür ederek **Döngüyü Kırma: Erişilebilir Sinema Projesi / Erişilebilir Gösterimler İçin Minimum Kota Toplantısı II**'yi sonlandırdı.